

Előfizetési árak:

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre . 5 „ — „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy hóra 1 „ — „
Egyes száon 4 kr.

Megjelenik mindennap,
vasárnap kivételével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség

és

Kiadóhivatal:

Fő-piac, Simonffy-ház
a városházával szemben

Hirdetések a legmérsé-
keltebb árszámítás mel-
lett vétetnek fel.

Satnyaság.

Debreczen, ápril 3.

A sorozásnak immár vége van. Az eredmény ezuttal is közepes.

Szinte előre tudtuk ezt, mert így volt tavaly is, azelőtt is, s úgy látszik, így lesz ezentul is.

Nyílt dolog, hogy Magyarország legfiatalabb nemzedéke testi erőben és szellemi képességekben sokkal hátrább áll, mint a már kidőlt elődökénél.

Ma már nincsenek közöttünk szellemi óriások, kik Goliátoknak akarnak is felülni, csak törpe Dávidok, és Toldi Miklós már csak a mesében él.

Letűnt a nagyok kora, elmúlt az az idő, a mikor igazi bámulattal, lelkes esodálattal tekinthettünk fel azokra a kimagasló alakokra, akik fényes tehetségeik, vagy oszlopos érdemeik által emelkedtek ki a köznapi emberek sorából s a kik még akkor is nagyobbak, nálunk, gyarló kicsinyeknél, a mikor a porhüvelyük már az anyaföldben pihen s ők csak emléküinkben élnek, míg mi még itt járunk e rögös földi pályán.

A mai nagyságok nem igaziak. Erőszakkal, hamisan gyártják őket. Ezért vannak olyan sokan s ezért olyan igen egyformák, mint egy gyár készítményei gondolatban, szóban, tettben. Ezért nincs meg az a tekintélyük, a melyet az igazi nagyság pillanat alatt örök időkre megszerez, de ez nekik erőlködésük daczára egészen sohasem sikerül.

De tulajdonképen nem a szellemi satnyuságról akarok én elmélkedni, ámbár — a mint méltóztatnak látni — ez is igen háládatos anyag. A sorozásról szoltam és a hadügyi és a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg, ámbár hivatalos bele egyezések nélkül, bátor vagyok keveselni azt az eredményt, a mivel a debreczeni ujonczozás végződött.

Az édes anyák persze örülnek annak, hogy az ő aranyos, elkényeztetett fiacskájuk nem lesz a császár katonája, pedig nincs olyan nagy okuk örülni. — Az a „tauglich“, a mitől a tisztelt mamák annyira félnek, igaz, hogy egy esetleg három évi fáradságos szolgálatot jelent, de egyuttal azt is jelenti, hogy az a „tauglich“ fiatalember testileg ép és a fizikai munkára alkalmas.

Már pedig ez mindig örvendetes jelenség, mert már századok óta él az a tapasztalat, hogy csak ép testben lehet ép lélek.

Nem mondom én, hogy a kik a katonasághoz be nem soroztatnak, testileg alkalmatlanok és gyöngék. Az élet gyakran tár elénk ellenkező példát. De egyáltalán mégis úgy áll a dolog, hogy tulajdonképen csak azt tarthatjuk erősnek, a ki tényleg az. Nem az ököljog szancio-

nálását akarom ezzel jelezni, ámbár épen a mai viszonyok között bizony sokszor csak az győz, a ki erősebb. De tudjuk jól, hogy az élet mindinkább több terhet ró minden egyes egyénre. A legtöbb embernek már kora gyermekségétől fogva sokat kell fáradoznia és sokat nélkülöznie, hogy lassan-lassan kivívasson magának bármilyen kis helyet, a hol megélhet.

Egyik csapás a másikat éri; a gondok napról-napra nőnek és ha nincs elég erő a nehézségek leküzdésére, mindig akadnak lelketlenek, a kik eltiporják a gyöngeségében lerokadót. Ezért kell erősöknök lennünk, hogy az élet gyakori viharai szét ne rombolják alkotásainkat és össze ne zuzzanak bennünket.

A mi századunk különben amugy is a gyöngé emberek kora. Satnyaság jellemzi jó formán az egész létező ember világot.

Fényes vívmányaink vannak ugyan, haladásunk minden téren rohamos; mindez azonban nem feledteti azt, hogy az emberek általában gyöngék. Sajnos, szellemben ép úgy, mint testben.

Oka ennek ezer, gyógyszerre sokkal kevesebb. A tudós okos felhasználása, a mérsékelt életmód, az erők egyenletes fejlesztése s még sok egyéb eszköz: bizonyára nagyban hozzájárulhatnak a fizikai erősséghez, mely viszont legalább is egyik szilárd alapját képezi az egészséges szellemű működésnek.

Az iskoláztatási rendszer ama helyrehozhatlan hibája, hogy a fejletlen gyermek zárt levegőben naphosszat görnyed — és hála a tudományos pályák megteremtőinek — görnyed 20 éven keresztül: egyik lehangosabban szóló oka a fiatal nemzedék általános satnyaságának.

A diplomákkal hazakerült fiatalokra igazán el lehet mondani, hogy csak a diplomájuk egyenes, ők nem. Fél-aggok már, mikor belépnek az életbe, testileg véznák, erőben fogyatékosak.

Igaz, hogy vannak manapság is erős ifjak, izmosak, egészségesek, de ez az erősség nem olyan általános, mint a milyennek kellene lennie.

A vivó és tornatermek ezért kitünő szolgálatokat tesznek, mert némileg pótolják azt, amit az ifjak előbb elmulasztottak.

Igaz örömmel fogadjuk ezért Wlasics miniszter azon üdvös intézkedését, melylyel országos torna-versenyek rendezését határozta el. Uj kedvet, uj erőt öntenek ezek a versenyek a testedzés barátjaiba és egyuttal hivatva vannak arra is, hogy tágítsák azok körét, akik a testi épség és erő fejlesztése érdekében munkálkodnak.

A satnyaság visszatartó jelenségei ha ilyen üdvös áramlatok következnek, remélhetőleg el fognak enyészni és tes-

sék elhinni, hogy nemcsak a honvédelmi miniszternek lesz öröme abban, ha eredményesebb sorozások lesznek de nagyszámú következményei lesznek, e változásnak minden tekintetben, melyek nagyon is megérdemlik, hogy mindnyájan társadalmi és magán uton iparkodjunk ettől a satnyaságtól megszabadulni.

Mert ne felejtjük el, hogy mindig igaz marad a fentebb is idézett közmondás:

„Mens sana, in corpore sano.“

— Az ev. ref. egyház egyet. konventje. Élénk érdeklődés mellett kezdődött tegnap az ev. ref. egyház egyetemes konventjének ülése, melyre mind az öt egyházkerület elküldte képviselőit. Debreczenből jelen vannak: Kiss Áron püspök, gróf Degenfeld József, Tóth Sámuel, Kiss Albert. — Tóth Sámuel főjegyző mély részvétellel fogadott beszédben jelenti be K. Tóth Mihály debreczeni lelkész halálát — miről már tegnap megemlékeztünk távirataink között — benne egyik legbuzgóbb hívét vesztette el a ref. egyház. — Kenessey Béla közalapi jegyző bemutatta a közalapi bizottság zárásadósait és jövő évi költségvetését. A terjedelmes jelentéshez csatolja a bizottság 231 egyházat 12,660 frt és 171 lelkéset 6925 forint összeg-rejéig. A jelentés panaszokodik a kérvények hiányos volta miatt. A konvent kimondja, hogy jövőre minden hiányosan fölszerelt kérvényt el fog utasítani, mert a kérvényezőket már ismételt felszólították a rovatok pontos kitöltésére. A jelentést a konvent tudomásul vette s elfogadta javaslatait a tőkesegelezésekre vonatkozó indítványjal együtt, mely szerint a tőkesegelezésből fennmaradt 2000 forintnyi összegből újabb tőkesegeleket nem adnak ki, hanem pótolják vele a tőkesegeleket miatt előállott hiányt. — Tóth Sámuel főjegyző ezután bejelent a közalapi végrehajtó bizottság jegyzőkönyvét. E szerint Kenessey Béla közalapi biz. jegyző, mivel a kolozsvári theológiához neveztek ki s lakhelyét állandóan Kolozsvárra tette át, lemondott jegyző állásáról. — A bizottság tekintettel a jegyző kiváló érdemeire és buzgóságára, a lemondást nem fogadta el, hanem kimondta, hogy Kenessey Kolozsvárról intézze a közalap ügyeit tovább is és a bizottsági ülések, konventek alkalmából legyen személyesen a fővárosban. A konvent mai ülésében helyeslőleg hozzájárult a bizottsági határozathoz s ennél fogva Kenessey Béla lemondását visszavonta. Ezután a segélykérvényekre került a sor.

— A képviselőház munkarendje. A M—g értesülése szerint a közigazgatási bíróságokról szóló javaslatot leveszik a Ház munkarendjéről. A képviselőház a husvétii szünet előtt csupa apróbb javaslatokat tárgyal. Így elintézi a törvényes kamatláb leszállítására vonatkozó törvényjavaslatot; a valutabizottságnak mult évi működéséről szóló jelentéseit; a szőlődézsma váltási tartozások lerovására adandó újabb állami kedvezményekről szóló törvényjavaslatot; a tengeri hajók építésének állami segélyben részesítésére, valamint a közözügyi póthitelre vonatkozó törvényjavaslatokat: a konstantinápolyi nagykövetségi nyaralók építéséről szóló pénzügyminiszteri jelentést. Ez a kormány parlamenti munkaprogramja a szünet előtt, a szünet után következők a delegációk, s akkor jelentékenyebb javaslat nem kerül sorra.

— Belföldi hírek. Az igazságügy miniszterium államtitkára.) Öfelsége az igazságügyminiszter előterjesztésére

Vörösmarty Béla győri kir. ítélőtáblai elnököt az igazságügyminiszterjumba államtitkárrá nevezte ki. Az erre vonatkozó legfelsőbb kézirat s hivatalos lap tegnapi számában jelent meg. — (Az okkupált terület a milléniumon.) A bosnyák országos kormány, hírszerint, a delegáció elé terjesztendő költségvetésbe másfél milliós hitelt akar beállítani arra a célra, hogy az okkupált területek közgazdasági és kulturális viszonyai a millénárius kiállításon feltüntethetők legyenek. — (Az új választások) Ugy a tapolezai, mint a nyitrai választásról a kormánypártra nézve meggyugtató hírek érkeznek. Amott Vörös László államtitkár körül cseportosulnak a választók, emi a terrorizáló néppárttól fordulnak el az emberek és sorakoznak Jánits dr. zászlója alatt. Az eddigi jelekből azt következtetik hogy úgy ifj. Zichy János, mint Kossuth Ferenc bukni fog. — (Zsidók köszönete) Balassa Gyarmatról egy deputáció tisztelgett Szontagh Pál főrendiházi tagnál, megköszönni a liberális főurnak a múlt hó 24-ikén tartott ülésben elmondott beszédét, melyben Csáky-Pallavicini ellen sikra szállt. Szontagh kijelentette a deputáció előtt, hogy a hazafias zsidóságot mindig támogatni fogja.

— Külföldi hírek. (Az antiszemita győzelem Bécsben.) A községi képviselőválasztás Bécs második választókerületében az antiszemita győzelmével végződött, akik 13 mandátumot nyertek. Az öt mandátum, a melyre nézve szűkebb választás lesz, nagyon valószínű, hogy szintén az antiszemita birtokába jut. Ennek következtében az antiszemita a község tanácsban 64 szavazat fölött rendelkeznek a jelenlegi szabadelvű többség tíz szavazatra zsugorodik le. (Elhalasztott koronázási ünnepély) Moszkvában a napokban kellett volna a csár koronázásának végbemenni; tekintettel azonban az ifjú csárné áldott állapotára, az ünnepély bizonytalan időre elhalasztott. — (Tilalom a táviratokra.) Konstantinápolyban az összes török lapoknak megtiltották, hogy táviratokat közöljenek. — (A csár a finnek közt.) A csár és neje a jövő nyár folyamán meglátogatja Finnországot és hosszabb időt töltenek Helsingforban, a hol a szenátus és a képviselőház tagjait, valamint több küldöttséget fogadnak. — (Japán-kínai háború.) A kínai-japán viszálykodás ügyében érdekelt hatalmak kabinetjei között folytatott eszmecsere — mint Londonból jelentik — egyhangulag arra a felfogásra vezetett, hogy a hatalmak intervenciójára még a pillanat nem érkezett el.

Merénylet a Hentzi-szobor ellen.

Budapest, április 3.

Lapunk tegnapi számának táviratai között megemlékeztünk arról a merényletről, melyet a múlt éjjel a Várban álló Hentzi-szobor ellen elkövettek. A szobor sértetlen maradt, azonban a Szt. György-téren álló paloták ablakai áldozatul estek a robbanásnak, melyet a szobor talapzatára elhelyezett dinamit-patron okozott.

A megindított nyomozás eddig azt derítette ki, hogy a merényletet egy (exaltált embernek nem is a hazafiságban való fanatizmusa, hanem lezüllésében érzett kétségbeesése vitte e gyalázatos tetre, melynek semmiféle politikai jelentőséget nem lehet tulajdonítani.

Tegnapi távirati tudósításaink kiegészítésül közöljük a következőket:

A nyomok.

A Ferencz József kapu előtt találtak két papírba göngyölt u. n. ágnytöltést, melyek puskaporral voltak töltve.

A töltések a Zubek-féle fegyverkereskedésből valók. Ezen a nyomon, továbbá a merénylet fölől nyert személy leírás alapján a rendőrség már a kora reggeli órák óta kereste a világos felöltőjű elegáns urat.

Időközben a főkapitányságnál megjelent dr. Tóth Ödön fővárosi orvos és sürgős ügyben beszélni kívánt a főkapitánynyal. Dr. Sélley, mikor meghallotta, hogy a Hentzi szobor ügyében kívánnak vele beszélni, rögtön fogadta dr. Tóthot, a ki előadta, hogy ő a merénylet elkövetésével Szeless Adorjánt, az „Olvasd“ szerkesztőjét gyanúsítja.

Alig, hogy dr. Tóth a feljelentést megtette, egy bérkocsis jelentkezett Egyed kapitánynál, ki előadta, hogy ő egy világos felöltőjű, czilinderes urat átvitt Budára; ez az ur nagyon izgatott volt. Ez gyanút ébresztett benne és mivel hallotta, hogy egy ilyen urat keresnek a Hentzi-szobor dolgában, hát ő bejelentte, hogy ez az ur a Rácz-fürdőben időzik.

Szeless Adorján.

E feljelentések vétele után detektívek felhajszolták a várost Szeless Adorján után. Az egyik a lakásán kereste Csömöri-ut 123 sz. a. ahol családjával lakik egy különálló pavillonban. A detektívek kérdéseire felesége azt fe-

lte, hogy ura reggel öt óra tájban ment el hazulról, de hogy hová, azt nem tudja.

Szerencsésebben járt az a detektív, ki Szeless a Ráczfürdőben kereste. Ez meg is találta és a rendőrséghez kísérte, hol kihallgatták. Szeless azonban megtagad minden községet a merénylettel.

Szeless tényleg nem is lett letartóztatva. Mint alaposan gyanított egyéniség, rendőri fedezet alatt marad, azért a rendőrség még tovább más világos felöltőjű és czilinderes viselő urakat keres és nyomoz.

Szeless Adorjánról a következő adatokat kapunk:

Innen-onnan két esztendeje lesz, hogy az *Olvasd* című hetilap megjelent s ez idő óta a kir. ügyészségnek bő alkalmá volt a mérges lapocskák közleményeiben válogatni, mert ezek egyformán dorongálták a papságot, a főurakat a vallást s különösen előszeretettel az uralkodó házat. Nem feledkezvén meg a zsidó fajról sem melyről nem a leghizelgőbben vélekedett. — A sajtópörök, mint az mindenkinek élénk emlékében lehet, egyre-másra következtek s a „Nyílt levél a királyhoz“ című cikk kivételével egytől egyig felmentéssel végződtek. A nyár folyamán a lap kiadói Pongrácz Béla és Szeless Adorján kauzió nélküli politikázás miatt kerültek a törvénytörés elé, amikor is Pongráczot hét hónapra, Szeless pedig 3 hónapra ítélték. Ezt az ítéletet a kuria Pongráczra nézve egy esztendőre, Szeless-re nézve pedig hat hónapi közönséges fogházra emelte fel. Szeless Adorjánnak ezenkívül még egy bűnügye is van a felsőbb bíróságoknál, ez azonban még nem jogerős. Egyik alkalmazottja ugyanis sikkasztás miatt vádolta be az „Olvasd“ szerkesztőjét, azt állítván róla, hogy 200 frtos ovadékát az ő tudta és belegezte nélkül elsikkasztotta.

Szeless, ki két lány és egy fiu atyja s ki-nek neje ismét áldott állapotban van, azutóbbi időben a reá váró 6 hónapi fogházbüntetés miatt nagyon el volt csüggedve. Bántotta, hogy családjáról nem tud kellőképen gondoskodni. Tegnapi reggel azzal távozott el hazulról, hogy elutazik Battonyára Verhovay Gyulához, ki egyik gyermekénél keresztatyja. Szeless azonban nem utazott el, hanem a fővárosban töltötte az egész napot. A nála lakó sógornője előadása szerint az éj folyamán hazajött, azonban nem az ágyába, hanem a szerkesztőségi díványra feküdt aludni. Ma reggel nagyon korán felkelt s eltávozott hazulról. Alig hogy elment két ur, valószínűleg detektív kereste, de ezeknek nem tudtak felvilágosítással szolgálni hol-létéről.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Sárika.

— Irta: Gül Baba. —

Mikor Bán Gyuri egy este azt találta mondani a kaszinóban, hogy holnap tartja eljegyzését a főügyész Sárikájával; ráőfent az egész fiatalság.

— Mit mond, azt a leányt akarja maga elvenni?

— No igen, micsoda megbotránkozni való van ezen?

A kérdésre nem felelt senki, egyik, másik a torkát köszörülte és látszott valamennyiükön, hogy szeretnék aba hagyni a témát.

— Kérem uraim, magyarázzák meg, hogy mit jelentett azon felkiáltásuk.

Az urak egymás szeméi közé néztek és csaknem elnevettek magukat.

— Uraim, tisztességes ember nem szokott rágalmazni egy védetlen nőt, míg meg nem magyarázzák szavaikat, mindannyiukat gyávának nyilvánítom.

Egy fiatal legényke föl pattant a többi közül.

— Jól van, felvilágosítjuk, bár megakartuk kimélni, mint völegény jelöltet, a kellemetlen hírtől. Kérem, üljön közelebb, hogy meg ne hallják a tulsó asztalnál ülők.

— Ön csak egy éve van itt városunkban,

nem csoda, hogy nem ismeri még az itteni állapotokat. Balajthi Sárika egyetlen gyermeke a főügyésznek és mint ilyen már kora gyermek-ségétől kezdve szabadjára volt eresztve. Már mint kis leánynak nem tetszett a sok leánybarátnő és jobban érezte magát, ha férfakkal lehetett egy társaságban.

Csodálta mindenki a gyerek éles esztét és a kicsike mondott néha olyan szavakat és kifejezéseket is, hogy elbámult rajta a ki hallotta.

Iskolába nem eresztették, hanem fogadtak melléje egy jogász gyereket, a ki szabad óráiban a főügyész ur irodájában praktizált. A kis Sárikának ez volt az első szerelme. Beleszeretett a sápadt arczu fiuba és míg ez magyarázgatta neki az egyszerűt, a kis Sárika az Imre gyerek arczán ábrándozott.

Egyszer, a mint az ölében ülve hallgatta a magyarázatot, a szívére tette kezecskéjét és azt mondta:

— Instruktor ur, én szeretem magát!

— Én is szeretem magát pipikém, most pedig mondja el az egyszerűt.

— De én nem úgy szeretem magát, mint maga engem. Én... én szerelmes vagyok magába!

S ábrándos kis szeméi megteltek könnyel, mikor fölemelte őket Imrére, a ki össze-vissza csókolta a kis aranyos teremest.

— Ugy-e maga is szeret engem!

— Szeretem, Sárika.

— Oh, de boldog vagyok! — és ráhaj-

totta fejét Imre mellére, elaludt a szeretett férfiu karjai közt.

Sárika ekkor nyolcz éves volt csak és szerette az instruktor urat négy évig. Tudta az egész ház, hogy szeremes a piczike, a mamája majd halálra kacagta magát és még maga biztatta a jogászt, hogy csak valljon neki szerelmet, mert Sárika másképen nem akart tanulni.

Tizenkét éves korában elküldték egy felső leányiskolába és így szét kellett szakítani az első szerelmi viszonyt. A nevelőből leveleztek még egy ideig, de Sárika levelei kezdtek mind ritkábbak lenni, végre egészen el is maradtak. Ugy látszik megokosodott, vagy az ottani diákgyerekek tudnának beszélni ezen napokról.

Evenként csak egyszer jött haza, a nagy szünidőre, és mi évről-évre bámultuk, hogy milyen gyönyörű lány lesz belőle.

A házukhoz alig járt valaki, a ki ott is volt, rémülettel vegyes csodálkozással mesélte, hogy Sárika egészen megváltozott. Volt az arczában valami buskomor, méla vonás, a mi olyan bájosá tette a még fakadó bimbót, hogy feltétlen hódolatot követelt.

Mikor megjelent az első bálon, az összes fiatalság az ő udvarához szegődött. A többi lányokat majd megette a méreg, a mamák ájuldoztak, a papák pedig bánatukban a ferblasztal mellett kerestek szórakozást, vagyis vizsgáztatást.

És Sárika arczát sohasem hagyta el az a megszokott komorság, néha szórakozottan felel-

ment el
lja.
etektiv, ki
z meg is
hol kihall-
minden kö-

tartóztatva.
rendőri fa-
ég még to-
dert viselő

6 adatokat

z, hogy az
idő óta a
t a mérges
mert ezek
a főurakat
az uralkodó
5 fájrol sem
edett. — A
nk emléké-
s a „Nyilt
stélével egy-
nyár folya-
és Szeless
miatt kerül-
Pongráczot
ora itélték.
nézve egy
hat hónapi
ess Adorján-
van a fel-
nem jogerős.
szítás miatt
t, azt állit-
az ő tudta

atyja s ki-
an, az utóbbi
büntetés mi-
ntotta, hogy
gondoskodni.
szulról, hogy
nyulához, ki
Szeless azon-
árosban töl-
kő sógornője
szajótt, azon-
szerkesztőségi
nyagon korán
hogy elment
ste, de ezek,
szolgálni hol-

t a szeretett

t csak és sze-
g. Tudta az
ke, a mamája
még maga
on neki sze-
nem akart

lték egy felső
szakítani az
ól leveleztek
kezdtek mind
is maradtak.
z ottani diák-
napokról.

haza, a nagy
tuk, hogy mi-
i. a ki ott is
ssa! mesélte,
Volt az ar-
vonás, a mi
bimbót, hogy

lon, az összes
ött. A többi
a mamák ájul-
ban a ferbl
st, vagyis vi-

agyta el az a
kozottan felel-

A további vizsgálat.

A Hentzi-szobor ellen intézett merénylet ügyében megtartott vizsgálat folyama alatt a főkapitányság oly adatok birtokába került, melyek a rendőrséget arra a feltevésre jogosítják, hogy a merénylet terve a legutóbb lefolyt Kossuth gyász-ünnepély rendező bizottságának néhány exaltált tagja által eszeltetett ki és hajtatott végre. A rendőrség tényleg e bizottság néhány tagját becsitálta és ellenük a vizsgálatot folytatja. Így nagyon kompromittálva van dr. Takács Zoltán fővárosi ügyvéd, ki a Kossuth gyász-ünnepély rendezőségében nagy mértékben vett részt, továbbá még néhányan, kik Szélessel szorosabb összeköttetésben állanak.

A jogczimet, amelyen a vizsgálat megindított a rendőrség a btk. 413. §-ából merítette, melynek rendelkezése szerint büntetendő az, aki vallási szertartásra rendelt épületet vagy más tárgyat, ugyszintén aki sirt vagy siremléket, nyilvános emlékszóbot, közkönyvtárban őrzött könyvet, kéziratot, — vagy a tudomány, művészet, vagy ipar céljainak szolgáló nyilvános gyűjteményben őrzött egyéb tárgyat, nyilvános levéltárban vagy közhivatali irattárban őrzött okmányt, iratot vagy más tárgyat jogtalanul megrongál, elpusztít vagy megsemmisít.
A 413. §. pedig úgy rendelkezik: „A ki ingó dolgot szándékosan és jogtalanul megrongál vagy megsemmisít, vétséget követ el és 3 évig terjedhető fogházzal és 50 frttól 1000 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik. A kísérlet büntetendő.”

Az esetről jelentést tettek a miniszterelnöknek, Lobkovitz hadtestparancsnoknak és a bécsi hadügyminisztériumnak.

Vidék.

H. Hadház, 1895. márcz. 30.

T. szerkesztő ur!

Soha nem vettem több örömmel kezembe a referáló tollat, mint most; mert egy valóban örvendetes tényről küldhettek értesítést. Habemus iam scholam!

De tartunk rendet!

Régebben közöltem már, hogy H-Hadház község képviselőtestülete és az itteni ev. ref. egyház tanácsa az ev. ref. elemi iskolák kiépíthetése végett segélyért a helybeli közbirtokossághoz fordult. Ennek választmánya elhatározta, hogy e célra az osztatlan közlegelőből 6 évre évenként 100—100 hold területnek 2

getett és látszott rajta, hogy csak testileg van itten, a lelke másfelé kalandozik.

Vetélykedett érte az egész aranyifjúság, és boldog volt, aki egy fanyarmosolyt nyert tőle.

Nem tudtuk elképzelni, hogy ez a vidám esacska leány, a ki már kora gyerekségétől kezdve a legremekebb léptekkel haladt azon az uton, hogy valamikor a legsnájdigabb menyecskeje legyen a városnak, most elvesztette aranyos kedélyét.

Kutatni kezdtek mindentelé, de semmi gyanus jelle sem voltunk képesek akadni.

Megkísértettük udvarolni neki. Nem fogadta el.

Legelőgásabb gyerek a Nusi volt köztünk, nagyra voltunk vele, mert az ellenállhatatlan hírében állott, ez vetette magát a legjobban utána és fogadást is tett, hogy meghódítja.

Nem teketóriázott sokat, hanem szerelmet vallott neki.

Sárika megfogta a kezét Nuzinak és azt mondta:

Ha maga engem csak egy cseppet is szeret, el fog kerülni és nem emlegeti többet a szerelmét. Ugy megteszi! Jó barátok maradhatunk mi azontul is, de ne kívánjon szerelmet tőlem, az lehetetlen, mert én már mást szeretek. Feleljtsen el, boldogabb lesz.

Mikor Nusi nekünk referált az eredményről, még nagyobb lett a bámulásunk. Már-már egymásra kezdünk gyanakodni, hogy közlünk szerelmes valakibe, de csakhamar világos lett előttünk az egész dolog.

évi mezőgazdasági használatra átengedését javasolni fogja a birtokosság közgyűlésének.

Ez a közgyűlés folyó hó 24-ikén tartott meg.

A választmány javaslata ugyan nem fogadtatott el, de e helyett egy más, talán célravezetőbb expediens került határozatba. — A közgyűlés nem akarván az egyes legelő-tulajdosok legeltetési jogát — habár csak kis részben is — megnyirbálni, úgy oldotta meg a kérdést, hogy a községnek 180 kat. hold területű legelőiletményét a határ valamelyik szélén kihalattatni rendelte el s ez fog haszonbérbe adatni a jelen évtől kezdve, mindaddig, míg kellő jövedelmet nyújt. Mihelyt azonban a haszonbér jelentékeny csökkenése arról fog bizonyoságot tenni, hogy e terület mezőgazdasági használatra alkalmatlanná vált, másikkal fog felcseréltetni; s ez így megy addig, míg az iskolaépítésre felveendő költsön ennek jövedelméből teljesen le nem törlesztetik.

A község ma tartott képviselői közgyűlése köszönetet szavazott a közbirtokosság ezen szivességéért s a 180 hold legelőiletményének kiszakítása végett a közbirtokosság elnökségét sürgős intézkedésre, az előjáróságot pedig a föld haszonbérbe adására felkérte. Egyszersmind kimondta, hogy a legelőiletményének eddig 360 frtot tevő évi jövedelméről is lemond a szent cél érdekében.

Hogy az építkezés a f. évben megkezdhető, arról ugyan szó sem lehet; de az előleges teendők végzésére, a felveendő költsön honnan való beszerzése iránt javaslattételre s majdan az építés vezetésére egy bizottság alakítását szükségesnek látta a közgyűlés s abba a község részéről a főbíró, főjegyző és Veszprény István képviselő urakat be is választá; más három tagot az ev. ref. egyháztanács fog kinevezni. És hogy a közbirtokosság irányában az építési költségek előállítására nyújtott engedményért tetteg is kimutatta háláját a község, fel fogja szólni a nemes testületet, hogy magát az építető bizottságban egy taggal képviseltesse.

Most tehát már alapos reményünk van arra nézve, hogy pár év alatt megvalósul régi vágyunk s nemcsak a növendékek előmenetelére, hanem a modern egészségi és paedagogiai követelményeknek megfelelő iskolaépületeire is bízke lehet Hadház; különösen ha a már 112 méter mélyre lefúrt kut is sikerülni fog s a nagy reményű hajdu csemeték az iskola udvara szélén találják azt a felséges italt, mely még senkinek a fejét sem zavarta meg.

Az athlétahálon történt. Ezt a bált ugyanis óformán azért rendezték, hogy városunkban helyezték át a huszonkilencedik ezredet is résztvev ezen a bálon a tisztikar is.

Mi Sárikát mulattattuk épen, mikor egy irtalmatlan hosszú főhadnagy megállt az ajtóban és el kezdett nyújtózni anélkül, hogy zsenirozná magát.

Sárikának minden csep vére az arcába szökött, mikor meglátta a főhadnagyot, a katona pedig hosszú lépésekkel tartott feléje és affektáló orrhangon, óvatosan kerülve az r betű ki mondását, megált előtte.

— Kisztihand Sárika!
Mi lassanként, fölvilágosodott észszel el kotródtunk és magukra hagytuk őket.

És itt kezdődik a Sárika katasztrófája. Az áthelyezett ezreddel együtt újra összekerült a főhadnaggyal, a kit még a leánynevelésében szeretett meg és a ki miatt mi anyyi mellőzetést voltunk kénytelenek tűrni.

A többi felette egyszerű.
A következő évet Sárika meg a mamája Abbáziában töltötték, mikor pedig hazajöttek, nem voltak többé ketten hanem hárman.

Bán Gyuri felugrott:
— Hazudik!

— Ha kételkedik, ott a főhadnagy ur, kérdezze meg személyesen.

Bán támolgott a tiszthez és félrehívta.
— Főhadnagy ur, én Balajthi Sárika vőlegénye vagyok!

A tiszt arczán gyatra mosoly jelent meg.
— Ah, gratulálok.

Színház.

* Az eleven ördög végre megjelent a színpadon. A sok tünjén ugyan megártott neki, de azért sikkes és bájos volt, mert nem kellett félnie attól, hogy ördögüzés legyen a vége. A mi közönségünk szivesen látja ilyen formás formában és ha nem is dudol istenes dolgokat, ha pajzánkodik is: puritán népünk elsziveli és jóízűt mosolyog az ördögöcske ártatlan és ártalmatlan volta fölött. Margó Zelma is ilyen eleven ördögöcske volt, a ki nem sok zavart okozott a férfiszívekben, különösen énekével nem, mely ép oly sikkes, mint megjelenése, de ép oly gyöngye is. A környezetében esett csak egy kis hiba: Locsarekné megijedt ez egyszer az ördögtől és az ágyba bujt előle; helyette Kovács Fáni nézett vele szemben, aki nem is sokat ért. A szükségnek tulajdonítjuk, hogy Veronika szerepe az ő kezébe került, ámbár az ő merev, hideg modorában semmi sincs, a mi jogot adjon arra a föltevésre, hogy a legmesszebb menő elnégzés mellett is megállja helyét mint solo szereplő, plane komikai szerepben, a debreczeni színpadon.

Itt van Borcsainé, a ki már több ízben megmutatta, hogy még nagyobb szerepeket is sikerrel tud eljátszani; nem lett volna helyesebb vele játszani ezt a szerepet?

A másik beteg Püspöki volt, a kinek derék, cordiális Pomponiusát sajnos nélkülöztük.

Az ő helyében Krémerrel értük be; szivesen, mert kellő diszkreczióval alakította a kedélyes vén professzort, a ki az eleven ördög mentora. Volt asztán részünk Grevin szabó szerepében, melylyel Vank István, ez a különben fáradhatlan buzgalmu és öblös hangu kardalos jól tartott.

A rendes szereplők, akik nem az utolsó perczben „ugrottak be“, nem rontották az előadást, sőt Pethesné (Marianna) és Nyilassy (Desperières) nagy hatást keltettek alakításaikkal, különösen második felvonásbeli duettjükkel, melyet meg kellett ismételnök.

— Egy diskkrét dolgot szeretnék öntől megtudni. Volt-e önnek vele viszonyaid és ha igen, mért nem vette feleségül?

— Oh, Sárika jó volt kedvesnek, de nem feleségnek.

Másnap reggel megverekedtek a kaszárnya udvarán nehéz, lovassági pisztolyokkal. A tiszt izgatott volt, alig tudott czélozni, Bán Gyurit pedig a bosszuság erősítette, a második lövésnél leterítette a tisztet.

Jó szíve most már megbánta tettét, nem akarta megölni és odament hozzá.

A tiszt megtört szemét fölveté még egyszer Gyurira és halk hangon suttozta:

— Legyen apja gyermekemnek!
Azzal meghalt.

Az affaire hire, mint a futó tűz terjedt el a városban, csakhamar nyilván való lett az egész és déiben már tudta mindenki, hogy miért volt a párbaj.

Mikor Bán délután látogatást tett Sárikáéknál, a leány fehér lett, mint a fal.

Reszketve nyujtotta Gyuri felé a kezét és halkan rebegte.

— Azt hittem, hogy el sem jön többé ezek után.

De Gyuri magához szoritotta a remegő özike testet, odatapasztotta ajkát Sárika torró ajkára és mialatt a leány könyei megeredtek, vigasztaló hangon mondta:

— Szeretlek Sárika, tudok mindent, de el is felejttem, szerető apja lesznek gyermekednek, mert szeretlek!

Tibulle de Hügeon báró szerepében *Kozmát*, szintársulatunk *Manrico*-ját, *Faust*-ját és *Mantua* herceget léptette föl az igazgatóság és azok a csöndes, elfojtott boszankodások, melyek eltöltötték a színházban jelen volt kicsiny közönség minden egyes tagjának a keblét, mutatják, hogy mennyire hiányos ez az operettársulat, mely rászorult a tenoristára, hogy belőle ad-hoc komikust csináljon. Nos tehát, *Kozma* csakugyan a neveltségig komikus volt és Tibulle-je megérdemelte azt az „orron-verőskét” melyet a kis vicomte mér reá.

Kisebbszerepekben *Gallyassy P.*, *Kiss Irén*, *Takács Jolán* és *Sándor Emil* tűntek ki. Fegyelmetlenül rakoncátlankodott a kórus, erősen veszélyeztetve a közönség füle dobját.

Egyébiránt, hogy az előadásról szóló referádánk teljes legyen, konstatálhatjuk, hogy a zenekar precízre működött, és az ének-számok előadása alatt a karmester többször adta világos jelét annak, hogy ő is boszankodik.

NAPI HIREK.

T á j é k o z t a t ó.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órakor, csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. — Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A kir. tábl. hivatalos órák a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartanak. — Az ígató, kiadó-hivatal és az irattár a felelők felvilágosításokat hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

A m. kir. törvényszéknél jegyzői iroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órákor, ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

A debreczeni állami időjelző állomás jelentése. 1895. április hó 3. reggeli 7 órakor. Hőmérséklet — 4.4 C. fok. Légnyomás 759.2 millim. Szélirány: nyugati — Csapadék tegnap reggeli 7 órától ma reggeli 7 óráig 2 millim. Ugyanezen idő alatt legmagasabb hőmérséklet — 13 fok. Legalacsonyabb hőm. — 3 fok.

Zeneestély a „Bika” kávéházban: hétfőn Magyar i testvérek, szerdán R á c z Károly. — Az „Angol királynő” szállodában minden kedden, pénteken és vasárnap.

Sétahangverseny a „Margit”-fürdő vendéglő disztermében minden vasárnap délután 4. órakor a 39 gyalogezred zenekara.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban, nyitva van hétfőn, szerdán, sombaton d. u. 3—6 lg.

Polgári felleltemény a váltásának végső határideje márcz. 1; — az epreskertből való elhordatás végső határideje ápr. 1.

Muzeum a kollégiumban nyitva van vasárnaponként d. e. 10-től 12-ig.

Színház szeptember hó 29-től minden este 7 órakor.

A Gönczy-egyesület „Otthon”-a a Keresk Akadémia palotájában.

Famunkatanítás. A kézügyesítő egyesület, főreáliskolai műhelyében d. e. 2—4 óráig. Kedden előkészítő csoport. Szerdán és pénteken Haladó csoport.

— Az idő. Rájár a rud a kalendárium csinálókra alaposan. Verőfényt, mosolygó kék eget és tisztán látható napfogyatkozást ígérnek az időjósok s négy nap óta zuhog nyakunkba a hideg eső s szürke, barátságtalan felhők fogják föl hátukon a levetődő napfényt. Piros, fázós órrok, felhajtott überciher-gallérok, kalucsnik képezik az utca szignaturáját. — A fészkek még üresen állnak s a magasságos levegőben nem vehetők észre azok a bizonyos fekete pontok, melyeket a hazatérő madárcsapatok láttatnak napsugaras időben, a sugárküllők között. A hosszas eözés különben nagy hátrányokat okoz a földeken is, a hol a tavaszi munka erősen fölakadt. — A földeken sok a víz, úgy hogy azokat munkálni lehetetlen dolog. Ez a késés a munkálatokban maga után vonja a munkatorlódást és a napszámok nagyban emelkedését. Ez több, mint bizonyos. Az ő-z-i vetésekben szintén sok kárt okoz a folytonos esőzés, holott ezek a ve-

temények meglehetősen teleltek ki. A hönyomás és a kipálás ugyan okozott itt-ott károkat, de azok jelentéktelnek.

— **Uj munkatársunk.** *Polczner Árpád* fővárosi tehetséges hírlapíró, ki eddig a „Magyarország” belmunkatársa volt, a mai napon szerkesztőségünk kötelékébe lépett.

— **A szervezeti szabályzat.** A szervező bizottság első albizottsága tegnap délután folytatta *Simonffy Imre* kir. tanácsos polgármester elnökelete alatt a szervezeti szabályzat tárgyalását. Jelen voltak az elnökön kívül: *Ábrahám László* t. főügyész, *Körner Adolf*, *Király Gyula*, *Vecsey Imre* tanácsnokok, dr. *Kemény Mór*, dr. *Balkányi Miklós* és dr. *Bakonyi Samu* ügyvédek. Ezuttal a polgármester és főjegyző ügykörét tárgyalták s a *Vecsey Imre* előadó által kidolgozott javaslatot némi módosítással elfogadták. A jegyzői kar ügykörével is foglalkozott a bizottság. Az előadói javaslat a jegyzők létszámát 3 tanácsjegyzőben, 3 osztályjegyzőben és 3 közigazgatási gyakornokban kívánja megállapítani. Minthogy azonban az új mezőrendőri törvény következtében a gazdasági tanácsnok teendői szerfölött megszorodnak s e változást az előadói javaslat még nem vehette figyelembe s a gazdasági ügyosztály ügyköre sincs még egészen kidolgozva, a jegyzői karra vonatkozó szervezetet a bizottság egyelőre függőben hagyta.

— **Városházak tanulmányozása.** A város-háza építését aligha kezdik meg az idén; nem azért, mert harmincz bizottsági tag megfélemberte a belügyminiszterhez a Havranek és Adriányi-féle terv elfogadását; hanem, mert a városi hivatalok nem költöztethetők ki addig, míg a Hungaria épületnek az üzletvezetőség által most elfoglalt részei meg nem üresednek. Az üzletvezetőség pedig csak akkor foglalhatja el a Dégenteld palotát, mikor a törvényszék kihurcolkodik; vagyis szeptember hónapban. A tanács egyébiránt folytatja előkészületeit az építéshez. A mai ülése fölvetett annak a terve, hogy czélszerű volna, még a részletes tervek és részletes költségvetés elkészítése előtt az újabb időben épült városházak berendezéseit és felszerelését tanulmányozni. Ilyen városházak vannak: Sopronban, Győrben, Szegeden, Aradon, Kecskeméten, Hódmezővásárhelyen. Végleges határozatot ezuttal nem hozott a tanács. A mérnöki hivatal 400 frtot kért főtvetetni a tanulmányozó küldöttség uti költségeire, míg a tanács többsége 300 frtot hajlandó megszavazni. Ha csakugyan lesz valami az utzásból, *Körner Adolf* tanácsnok és *Stáhl Géza* h. főmérnök fognak arra kiküldetni. Ilyen küldöttség megbízását magunk részéről szintén pártoljuk, sőt szeretnénk volna, ha még a terv-pályázat előtt adott volna arra nézve utasítást a tanács.

— **Személyi hír.** *Ujlaki Béla* az Első Magyar Varrógépgyár részvénytársaság kereskedelmi vezetője Budapestről városunkban időzik.

— **A kir. tábla elnökének letelepedése.** *Puky Gyula* kir. itélő táblai elnök, közéletünk e kiváló ügybuzgó alakja, Debreczen városi községi kötelékébe lépett. Ez által eleget tett azoknak a hivatalos formáknak is, amelyeket törvény és helyi statutum állapít meg az állandó otthon választásánál új települők számára. Folyamodványán, melyben letelepedését és e város állandó lakosai közé felvételét kérelmezte a tanácstól, — Debreczen iránt ugyanazon rokonszenv és szeretet melegsége ömlik el, — amelynek ő négyévi ittlakása alatt annyiszor adta már jelét. „Most már a köz- és magán érdekek anyyi szála csatol e nemes városhoz, hogy Debreczent méltán tekinthetem — s e város iránt érzett őszinte ragaszkodásomnál fogva kívánom is tekinteni — valódi állandó otthonomul” ezeket írja kérvényében. A tanács „örömmel” tejesítette *Puky Gyulának* Debreczen községi kötelékébe folyvete iránt való kérését s őt a letelepedési szabály 28. §-a alap-

ján kérelmező által előre lefizetett telepedési díjat is, elengedvén, — őt és egész családját díjtalanul vette fel a községi kötelékbe és ősmerte őket el debreczeni illetőségűeknek.

— **Kik akarnak honvédtisztek lenni?** A honvédelmi miniszter — mint már említettük — értesítette Debreczen város közönségét, hogy a *Ludovika-Académia* tényleges tisztképző tanfolyamán az 1895/6-iki tanév kezdetén előre lát-hatólag két hely üresedésbe fog jönni, illetve betöltésre vár; ezek közül egyik Debreczen sz. kir. város, a másik Andaházi Szilágyi Mihály alapítványi helye; s egyuttal felhívja a város közönségét, hogy ezen helyek betöltése iránt a szükséges intézkedéseket tegye meg. A tanács ezen miniszteri leiratáról azzal értesíti a közönséget, hogy a pályázati részletes feltételek a *Katona i ügyosztály* nál a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők s a pályázati kellőleg felszerelt kérvények a f. évi április 30-ig a városi tanácshoz okvetlenül beadandók.

— **A ref. egyház köréből.** A ref. egyház husvét másodnapján ismét tart ülést, melyen a mult gyűlés napirendjét tárgyalják folytatólagosan. — A gyűlés elnökei *Kiss Áron* püspök és *Simonffy Imre* főgondnok. — A *dallagegylet* hangversenyének jövedelméből 1061 korona jutott a ref. egyetem javára. Ezt az összeget már be is szolgáltatták az egyház pénztárába.

— **Debreczen erdőszete.** *Pruzsinszky Károly* kir. erdőfelügyelő megkereste a főkapitányságot, hogy a kerületre vonatkozó hiteles adatokat állítsa össze s azokat hozzá terjessze be. *Bedő Albert* orsz. főerdőmester és miniszteri tanácsos szerkesztésében egy erdőszeti mű jelent meg 1885-ben s most ennek átdolgozásához kéri be az adatokat az erdőfelügyelő. — A főkapitányság rövidesen eleget tesz az erdőfelügyelő kérésének.

— **Nagy alapítvány ref. egyházi célokra.** *Mudrány András szabolcsi* földbirtokos, aki a mult hónap 28-án halt el, nagy alapítványt tett a *sárospataki főiskola* és a *szabolcsi evangélikus református egyház* javára. 1892. október 20-án kelt végrendeletét márcz. 31-én hirdették ki a sátoralja-új helyi törvényszéknél. E végrendelet értelmében összes zemlénmegyei birtokait, nevezetesen: a liskai határban levő körülbelül 300 hold réjtjét, szegilongi házait, földjeit, szőlőjét, edényekkel, kereszturi birtokait, tokaji uriházát és a piuczejében levő összes hegyaljai borait a sárospataki evangélikus református főiskola tápintzete kapja. Ezt az örökséget 70.000 — 80.000 forintra becsülik. A szabolcsi evangélikus református egyházra hagyományozta *Mudrány* összes szabolcsi birtokait (körülbelül 200 katasztrális hold), továbbá paplakul szabolcsi kastélyát nagy gyümölcsös kertjével együtt.

— **Debreczen az országos tenyészállatvásáron.** Április hó 5-ikén veszi kezdetét Budapestén az országos tenyészállatvásár, melyre az ország minden részéből tömegesen jelentkeznek a kiállító gazdák. Debreczenből nagyszámban vesznek részt a vásáron, melyet az országos gazdasági egyesület rendez sok gondnal és fáradozással.

— **Az 1884-beliek hadgyakorlata.** *Kissé* szokatlan ez a hír, különösen azoknak az embereknek, kik már két év előtt lemondtak arról a boldog reményről, hogy még valamikor katonák is lesznek, felöltik a tartalékosok részére gondosan őrzött elnyűtt mondarabokat. *Ritka* eset az, mikor a kivénült rezervistát, a kit már a „standból” is kivettek és két évre átkommandóznak a mi hadseregünkhöz a tizennegyedik esztendőben hívják be az állam kósztjára. Erre pedig nagy kilátásuk van az 1884-ben besorozott közös hadseregbeli tartalékosoknak, kik mult év végével a honvédség kötelékébe léptek. Mint értesülünk, behivatnak a közös hadseregtől áttett tartalékosok.

— **A gazdasági egyflet ülése.** A debreczeni gazdasági egyesület f. hó 7-én vasárnap délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart. Napirenden folyó ügyek, és az évi jelentés vannak. A gyűlést a gazdasági tanintézetben tartják meg, *Váczy János* elnökelete mellett.

A nápolyi öböl és Pompéji.

— Sinka Sándor tanár felolvasása. —
(Folytatás.)

A posilyóói kirándulás után másnap vállalkoztam arra, hogy ismételtén bejárjam ezt az antik várost, s hogy az egész tájjal együtt annál elevenebben vésődjék emlékezetünkbe, ezuttal nápolyi bérkocsin tettük meg az utat. A lánczkövel pompásan kövezett ut Nápolytól folyton egymáshól folyó városok épületei közt vezet majdnem az eltemetett város kapujáig. A városokban mindenütt eleven és mozgalmas lármás az élet s különösen feltűnik a Le Givvani és Portici utcáin ellepő állványok tele akasztva a szárításra kitett macaroni mindenféle fajtáival. — Portici mellett a lepősen épült Resinába érünk, honnan a legjobb ut vezet a Vesuvra; odább Torredel Greco következik, melynek lakói a világ legjobb korral halászni, végre a macaroni gyárakkal megrakott Annunciata szomszédságában egy töltésszerű halom aljában a halottak országának bejárata előtt állunk meg.

A ki azt akarja, hogy abban a siri csöndességű lakatlan városban mihamar tájékozva legyen, nemcsak történetével kell némileg ismerősnek lennie, hanem látni kell előbb a nápolyi nemzeti múzeum egyik termében ezt az agyagmodellt, mely kicsiben a legméltóbb emléket hiven tárja elénk Pompejinek feltárt és még hamu alatt lappangó részeit. Be kell járni a múzeum hét óriás termét, melyeknek falai és padlózata a Pompejiből került felfestményekkel, mozaik képekkel stakkodiszitményekkel, ipari és műemlékekkel vannak teljesen borítva. A nápolyi múzeum Pompeji termeinek bejárása után meg-elevenülnek előttünk Pompeji romjai s a régmúlt idők képei és jelenetei a legérthetőbban mutatnak el képzeltünk előtt.

Azonban, mielőtt kapuján belépnénk, vesünk egy pár rövid pillantást nem épen érdektelen történetére, borzalmas katasztrophájára s tanultágos feltámadására.

Pompéji a pusztulás idején mintegy 20000 lakossal bírő másodrangú, de egyik legvirágzóbb városa volt Dél-Itáliának. Eredete a történelem előtti idők homályában vész el. Első építői talán az oszucok a Vesuv déli lejtőjén egy rég kialudt látatombön a hajózható Sarno folyó torkolatához építék közel a tengerhez. A 18. század óta nem viselt talajváltozások folytán ma már a folyó és tenger is töle távolabb fekszenek. Kedvező fekvésénél fogva Campania városaival már korán jelentékeny kereskedést üzött, s tartós, habár szerény virágzásnak indult. A teljesen elgöngyösödött és lakókat csakhamar törzsrokonai a harcziás samniták válták fel benne, kik szintén e görög kultúra hatása alatt fejlesztették tovább a tengerparti várost. A történelen 310 körül a samnit háboruk idején emliti először a Pompéji nevet, úgy látszik, hogy ekkor került orinai fenhatóság alá, hol azonban önállóságát egészen a szövetséges háborúig megtudta őrizni. E háború végén Kr. e. 82. körül Pompeji önállóságának is ütött végőrája s Sruat a hatalmas diktator megtömvé veteránjaival és római gyarmattá alakította át. — Ettől fogva nemcsak állanyagi helyzete és községi viszonyai szenvednek változást, hanem a város építészeti jellege is más alakot ölt s csendes nyugalmat s görög műveltségen kedvelő népének nemzeti jelleme s erkölce is kezd átalakulni s minden téren enged a hangadó római főváros befolyásának.

Különösen Augusztusnak bosszu és békés uralma e város fejlődésére s haladást jólétét és fényt árasztó vala. Ezt mutatják számos középület és magánház romjai, melyeken még ma is felismerhető az augusztusi kor építészeti jellege. Mint új jelenség a császári ház kultusza is előtérbe lép. Néhány templom, kápolna, még több köz- és magánépületekben talált szobormű őrzi maiglan is az augusztusi család emlékezetét.

Pompéji gyönyörű vidéke, szép fekvése és egészséges égálja a köztársaság vége felé nagy vonzerőre gyakorolt a világváros természetet kedvelő gazdag lakóira, kik ezt a helyet is az élvezetek édenévé varázsolták át. Már Cicero

a legszebb városok közé helyezi, melyekre méltán lehetnek büszkék a latinok s neki magának is volt itt villája, melyben officiáit írta; itt kereste fel őt Octavianus, hogy Antonius ellen bölcs tanácsát és támogatását kikérje; Senect itt élte le ifjúságát; Clandius császár is itt épült kéjlakában talált szórakozást míg fának Drususnak halált nem tette e tájat előtte gyászos emléküvé.

Hova tovább minden] kigondolható kényelem, jó közlekedés s virágzó kereskedelem és iparegyesület, hogy előnyeit s gazdagságát mivelje a pompás samo völgyi városnak. A közeli helységek vásárterévé lett, sőt Strabo szerint távolabb fekvő városok is jól felszerelt kikötőjében szálltak a tengerre.

(Folyt. köv.)

Vegyes hírek.

* **Három hold földért — egy millió.** A „Délmagyarországi Közöny“ írja ezt a furcsa kis históriát: Nagy-Kikindán történt márczius hó 21-én hogy egy szegény atyafinak 3 hold földjét doboltatta a végrehajtó. Árverezők persze nem sokan voltak, de a ki komolyan óhajtott venni, csak kettő akadt. Ez azonban nem alterálja az egyiket, hogy Várnay végrehajtónak senki többéjére 800 frt kikiáltási ár ellenében oda ne szóljon, hogy: — 1.000 000 frt. A végrehajtóban persze elhűlt a vér, megijedt a szörnyű summa hallatára s kétkedni is kezdett az árverező épelméjűségében, felkérte hát, hogy írná le neki, vajjon tud-e fogalmat alkotni magának arról, mennyi az az egy millió forint. Az árverező fél leírta s így mivel nem vagyontalan ember, rajta marad a 3 hold föld egy millió forintért. Érdekes tudni, hogy ily összeg után a kincstárnak most majd 43 000 forint illeték jár. S ha az ipse nem tudja is az ígért 1.000.000 forintot a három hold földért beszállgatni, megeshetnék, hogy a kincstár behajtja a maga 43 ezer forintját.

* **A pápa humora.** A vatikánban most sokat emlegetik XIII. Leo pápának egy szellemes mondását. Egy előkelő francia hölgy szolgáltatott alkalmat a mély humoru bon mot-ra. Mikor a pápa előtt kihallgatáson jelent meg, áradozva köszönte meg XIII. Leonak, hogy újra egészségesé tette.

A pápa csodálkozva kérdezte, hogy történt ez.

— O y szerencsés voltam, felelte a hölgy, hogy megkeríthettem egy harisnyát, a melyet azelőtt szentségnek viselt és azóta teljesen kigyógyultam a csuzos bántalomból, a mely lehetlenné tette rám nézve a járást.

A pápa elmosolyodott.

— Ha így van, szót aztán, akkor ön asszonyom szerencsésebb, mint én. És minden nap hord *mind a két harisnyámat* és mégis alig tudok már járni.

Közgazdaság.

A nyomásos gazdálkodás és a földmives.

Határozatra hívják fel országázerzte a népet, hogy kívánsága és belátása szerint válasszon, vajjon földjén az eddig szokásban volt és ősi idők óta a földmives ítélő képessége által mindig jónak mondott szabad váltó gazdálkodást, vagy pedig az új törvény által szabályozott nyomásos gazdálkodást kívánja-e folytatni?

A nagy kérdőjel előtt gondolkodva állapodik meg a földmives észjárása; szabad és törvényesen megállapított gazdasági rendszer között akarja a kívánt összehasonlítást és a neki szembevetendő különbséget megalkotni. Eddigelő a földnek gyermeke szántott, vetett, aratott, szóval gazdálkodott földbirtokán úgy, a hogy elődei és természetes esze ezt tudni adták; a hogy a gondolataiban megállapított nemzetgazdasági alapigazságai és természetalkotta törvényei parancsolták. Ezen az uton szerzte kenyereit, tartotta fenn családját, ruházott és adózott. Ha az időjárás kedvezőtlen, vagy inséges esztendőtt rótt, nyomorral, szegénységgel vállaira, nem fakadt ki keserű panaszbán, hanem elrejtette a sorscsapás keserveit szíve, lelke mélyébe: imádkozott és Istenbe helyezett bizodalomban látta a jövődjé jobb kort.

Most azonban a kihirdetett új törvény okoskodásra, fejtegetésre készíti és bátorítja s ha a sors csapással sújtja: panaszkodva ezt a törvényt szidja, mely — szerinte — békóba veti a szabad akaratot.

Vének és fiatalok egyaránt mérlegelik az új törvénytől érvényre jutó egyes gazdasági elveket és saját gondolataik, saját észjárásuk szerint festik, esetelik azt a nagy kérdőjelet: a nyomásos gazdálkodást. Nem tagosítják az új törvénynek nemzetgazdasági alapokon nyugvó productiv paragrafusait: nem veszik a kiegészítő pontokat tekintetbe és vizsgálat alá, hanem összeroglatva az egész tömeget dióbéjba: állapítanak meg előnyt, hátrányt, veszélyt, szóval több kedvezőtlen, mint kedvező körülményt. Tagadnatlan, hogy az új mezőgazdasági törvény a nagy területekkel bíró földbirtokosoknál a nyomásos gazdálkodás mellett érvényesíti mindazon előnyöket, melyeket az elméleti gazdasz követeléseivel mint alapigazságokat biztosít; kiméli a földet a gyors kimerüléstől, szabályozza a vetés forgókat, szóval az egész gazdálkodást oly szabályszerű és előnyös mezbe öltözteti, a mely alatt természet, fenntart, javít és jövedelmez. Ily nagy birtokon kellő gonddal és biztosabb reménnyel lehet a nyomásos gazdálkodást meghonosítani, mivel az egyes nyomások úgy osztatnak be, hogy azért a termő nyomásos kellő munkaerő alkalmazása, kellő munkaerő kifejtsése és kedvező időjárás mellett megtermi a szükséges gabonát — a kenyeret.

Ezel szemben azonban a kisbirtokosok érdekeit nem istápolja eléggé — legalább az általuk kívánt minőségben — a nyomásos gazdálkodás. Szegény kis községekben, a hol — feltevés szerint — egy községi lakosnak „polgár embernek“ birtoka csuzán egy-két darab földcskéből áll, a melyeket minden lehető módon használ, hogy megkaphassa azokból azt a kevés természetmennyit, a melyből nehezen bír, de megél. Most tegyük fel: az érdekelt birtokosság többsége, ha csupa viszketegéből is, leszavazza a választásnál az ilyen szegény embert, a kinek földbirtoka azután épen nyomásos gazdálkodás rendszere szerint az ugarnak beosztott területen fekszik és így azt nem használhatja, miután a törvény mást diktál. Mit csinál most, mit tesz szegény? Házijpar nincs, a napszám pedig az éhező családnak nem hoz elegendő táplálékot; élni, ruházkodni és adózni pedig kell... Épen ez az, a mit a földmives szemében kétes színekben, kétes jövőben, jajveszékli nyomorral lefestve az új törvény paragrafusáiban lát; épen ez az, mit sokszorosított jajjal biztossra vesz, hogy az új mezőgazdasági rendszer alkalmazása mellett okvetlen bekövetkezik és épen ez a gondolat tüzei őket arra, hogy a többségben levő „nem“-mel ellentmondjanak az új mezőgazdasági törvénynek.

Karöltve jár ez új mezőgazdasági törvényről a szabályozott és igen helyesen körülírt mezőrendőrségi törvény, melyet sokkal kedvezőbb hangulattal vett tudomásul a földmives nép, mert jogot ad nekik a földbirtokukon megejtett kárnak megtérítését személyes közbelépésekkel biztosítani. A községi előjárók saját kebelükben is nagy érdeklődéssel és komolysággal tárgyalják a kapott jogok előnyös voltát, szóval örömmel fogadták a mezőrendőri törvényt, mint olyant, a mely a földmives ember vagyonbiztonságát és megkárosíthatását határozatosan védi.

Ezek után azonban az új mezőgazdasági törvény azon előnyeiről is kellene szólanom, a melyek okvetlen felszínre kerülnek a nyomásos gazdálkodás alkalmazása esetén; erre azonban jelen felvilágosító sorokban ki nem terjeszkedhetem, mivel akaratom és célom csak az volt, hogy a földmives ember észjárásának a nyomásos gazdálkodás felől táplált gondolatait közöljem, mint olyanokat, a melyekben tagadhatlanul kis igazság is rejlik. Lehet azonban, hogy idők múltán, ha ezen új gazdálkodási rendszer erősebb és mélyebb gyökeret ver honunkban, virágzóbbá, vagyonosabbá teszi azt az édes hazát, a mely ugyis csak belső viszonyainak erejére támaszkodva emelkedhetik, mert kívülről mindentől a háborgó néptenger hullámcsapásai ostromozzák.

IJ. P. K.

Debreczeni városi színház.

Idénybérlet 147. szám. Páratlan bérlet.

Ma szerdán 1895. április hó 3-án

Páratlan bérletben.

ITT ELŐSZÖR.

A hollandi apród.

Történeti színmű 5 felvonásban. énekkel és tánczszal. Irta: Kalocsa Róza. Zenéjét összeállította: Znojemszky Gyula. (Rendező: Bács.)

I. felv. „Az apród“. II. fel. „A cit románe“, III. felv. „A jelszó“. IV. felv. „A bika viadal“. V. felv. „A Marseillaise“.

Személyek:

Don Gareio Thebo gróf, spanyol grand
Donno Genietta, leánya
Don Jose d' Argo, spanyol grand
Alquasil főnök
Don Louis)
Don Carlos) politikai menekültek
Marietta, a donno Genietta szobaleánya

Sándor E.
Csorny Berta.
Szathmári.
Bács Károly.
Tapolczai D.
Rózsahegy.

Kristof, udvarmester
De la Vigne, } francia tisztiek
La Tour, }
De Lille, }
Egy apáca főnöknő
Egy apáca
1.) pap
2.) pap
Egy duenna
Paolo, a duenna fia, viador

Margó Zelma.
Nyilassy M.
Nádassy.
Arday A.
Vank P.
Takácsné.
Bendéné.
Cséky M.
Takács József.
Kovács F.
Kozma.
Krémér.
Ferenczi.
Püspöki.

Testőrök, apródok, viadorok, vaoászok, férfiak, asszonyok, leányok. Történet hely: Spanyol országban egy vár és környéke, közel a francia határhoz. Idő: 1847-1848.

Holnap Csütörtökön 1895. április hó 4-én.

UGYANEZ.

Kiadó és laptulajdonos:

„Osokonal“ nyomda és kiadó r.-t.
Felelős szerkesztő: **EÖTVÖS K. LAJOS.**
Helyettes szerkesztő: **KATONA IMRE.**

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a **Lithion-forrás**

Salvator

sikerrel rendelve lesz.

Húgyhajtó hatású!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!

Kapható ásványvizkeszközökben és gyógyszerárakban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

FONTOS GYOMORBETEGEKNEK

a **Barella P. F. W.**-féle

Világi gyomor-por.

Párisban 1889. **kitüntetve** Geutben 1889.
Brüsszelben 1891. Bécsben 1891.
Londonban 1895. Magdeburgban 1898. Chicagóban 1898.

Kiváló eredménnyel használják mindennemű gyomorbetegségek ellen, mint gyomorfőres, gyomorsav, égés, úgyszintén vese- és hólyagbajoknál; megszüntet azonnal mindennemű fájdalmakat. Hogy minden kételkedésnek elejét vegyem, ingyen, csak a portó megtérítése ellen küldök mintákat.

Valódi osak dobozokban ár 1 frt 60 kr.

Berlin S. W. P. F. W. BARELLA

Friedrichstrasse 220/L. francia orvosi társulatok tagja.

Raktár **Török József** gyógy-
Budapest: szertárában, király-utca.

Női ruhák

a legdivatosabb kivitelben készítettnek

Kunz József és Társa cég

női divatárú osztályában.

Gyász ruhák 6 óra alatt.
Tavaszi és nyári ujdonságok és különleges egyes ruhára való szövetek raktárra érkeztek.

A világ legjobb fénymáza!

FERNOLENDT
fénymáz.

Cs. k. szabad. gyár. Alapított 1835 Bécsben

A ki lábellenjét fekete színűvé, fényessé és tartóssá akarja tenni, az vegye csak a

Fernolendt fénymáz.

Mindenütt kapható!

A sok értéktelen utánzat kikerülése végett kérem névaláírásomra vigyázni

St. Fernolendt.

Iroda gyakornok

helybeli rövidáru

nagykereskedésben

fizetéssel fölvetetik.

Megtudható e lap kiadóhivatalában.

Csödtömeg eladás.

Vb. Orbán László volt h.-nánási kereskedő csödtömegéhez leltározott s a csődleltár 1-264. tételszám alatt 2739 frt 79 kr. becsértékben felvett rőfös és rövidáru cikkek és bolti felszerelvények

zárt ajánlati verseny útján

a csödválasztmány határozata folytán eladtnak. A zárt ajánlatok alólirott csödtömeggondnok ügyvédi irodájában H.-Nánáson

bezárólag 1895. április hó 8-án d. n. 5 óráig adhatók be, későbbben beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Ajánlat tevő köteles 273 frt 97 krt készpénzben vagy törvényszerű óvadékképes értékpapirban az ajánlat benyújtásával egyidejűleg bánompénzül tömeggondnoknál lefizetni. Az elfogadott ajánlat benyújtójának bánompénze a vételárba betudatik, a többieké az ajánlat visszautasítása után jelentkezésre azonnal visszaadaatik. A csödválasztmány az ajánlatok felett 1895. április hó 9-én határoz.

Ajánlattevőt ajánlata feltétlenül kötelezi, míg a csödválasztmány fentartja magának az ajánlati vételárra való tekintet nélkül a szabad döntés jogát.

Vevő az ajánlatnak reá történt leltérese után 24 óra alatt köteles a vételárat tömeggondnok kezéhez lefizetni, különben bánatpénzét elveszti s a tömeg jogosult lesz késedelmező veszélyére és költségére az árukat értékesíthetni. Ugyanez idő alatt tartozik vevő az árukat átvenni és elhordatni. A csődleltár megtekinthető Dr. Rheuss Viktor törvényszéki bírónál Debreczenben és a tömeggondnoknál H.-Nánáson. Az áruk megtekinthetők H.-Nánáson.

Dr. Csuka Lajos

ügyvéd, csödtömeggondnok.

CACAOVERO
olajmentes, könnyen oldható cacao legjobb minőség.
CSOKOLADÉK
vanillával vagy anélkül mérsékelt áron.
HARTWIG & VOGEL
BODENBACH
ÉLISMERT KITÜNÖ MINŐSÉGEK
Mindenütt kaphatók

Takarmánynak.

Vetni való bükköny, zab, oberndorfi répa, lóhere, luczerna és muhar magot

a legolcsóbb árban ajánl

Kohn Henrik fűszerkereskedése

DEBRECZEN, ROZSATÉR 12.

Haszonbérlet.

Nádudvaron Gerzon Katalin
Szinyei-Merse Béláné urnó
tulajdonát képező

**96 katasztrális hold
kiterjedésű szántóföld**

a rajta lévő tanyaépületekkel együtt

1895. év október 1-től

haszonbérbe KIADÓ.

Értekezni lehet alulirotnál

Dr. IRINYI ISTVÁN

ügyvéd,

Debreczenben, Miklós-utoza 2080. szám.

3019 tk. szám.
1894

Árverési hirdetményi kivonat.

A hajdu-nánási kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy a dorogi részvénytakarékpénztárnak K. Papp Mihály végrehajtást szenvedő elleni 107 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék (a h.-nánási kir. járásbiróság) területén lévő H. Horogon fekvő, a h.-dorogi 251. sz. tjkvben A + 258. hrsz. a. felvett ingatlanra 494 frt, a 10371. hrsz. alattira az árverést 57 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1895. évi április hó 25-ik napján délelőtt 9 órakor** H.-Dorog község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 55 frt 10 krt készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt H.-Nánáson 1895. évi január hó 16-ik napján.

A hajdu-nánási kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Beóthy
kir. jbiró.

Keil Alajos-féle Padlózat-fénymáz

(Glasur)

legkitünőbb mázó-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára frt 1.35.
1 kis palaczk ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára, 1 köcsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz

képketrek stb. bearanyozására. Egy kis palaczk ára 20 kr.

Mindenkor kapható:

Szent-Királyi Tivadarnál, Debreczenben.

שׁוּבָה בּוֹרֹק BOROK és SZILVORIUM.

Van szerencsém a t. cz. közönséget értesíteni, hogy legjobb minőségű

שׁוּבָה בּוֹרֹק **husvéti** bel- és külföldi BOROKKAL

szolgálhatok.

Nagyobb mennyiség vételénél tetemes árleengedést nyújthatok.

Azon kellemes helyzetben vagyok továbbá, hogy a legjobb minőségű husvéti **שׁוּבָה בּוֹרֹק szilvoriumot** a legolcsóbb árban számíthatom.

Rendelvények 2 litertől kezdve díjmentesen hához szállítatnak.
Megrendelések telefonon (177. sz.) is eszközölhetők.

A n. é. közönség b. pártfogását kérem,

kiváló tisztelettel

MARKOVICS SÁMUEL

Piaoz-utoza 2082. a megyeházzal szemben.

Örökös tavasz!

Van szerencsém a nagyérdemű virágkedvelő közönségnek becses figyelmébe ajánlani, hogy **minden nap van sok szép friss nyitású jáczint, Cyelamen és stb.** mag- és virágüzletben kaphatók olcsó árban.

Szinte menyasszonyi, nyoszolyólányi, névnapi és asztali csokrok, továbbá élővirág koszorúk, minden legszebb kivitelben és dusan ellátott virággal olcsó árban készítek, csomagolásra nagy gond fordítatik.

—● Arjegyzékek mindenhová bérmentve küldetik. ●—

Konyhakerti és virágmagvakkal, friss termésű, legjelesebb és legbiztosabb fajokkal van üzletem ellátva és mély tisztelettel felkérem nagyrebecsült bizalmával szerencsétlenni és megrendelések által jó minőségről meggyőződést szerezni vagyok

teljes tisztelettel

Paczelt János.